Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 485/2016 vp vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen omaishoitajien etuuksien hakuprosessien huomioimisesta Kelassa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arja Juvosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 485/2016 vp:

> *Millaisena hallitus näkee omaishoitajien hakuprosessien toimivuuden tällä hetkellä ja onko hakuprosessien sujuvoittamiseksi vielä jotakin tehtävissä?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:
Omaishoitolain ja sosiaalihuoltolain 1.7.2016 alkaen voimaan tulleiden muutosten tavoitteena on parantaa omaishoitajien jaksamista. Omaishoitajien jaksamista tuetaan entistä paremmilla mahdollisuuksilla pitää vapaata, järjestämällä omaishoitajille valmennusta ja koulutusta sekä lisäämällä omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksia. Valmennuksessa voidaan käsitellä esimerkiksi omaishoitajan asemaan ja hyvinvointiin sekä omaishoitajan, kunnan ja Kelan yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä.
Hallituksen sote-uudistuksen tarkoituksena on siirtää sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu kunnilta maakunnille 1.1.2019. Uudistus yhtenäistää myös omaishoidon tukea. Omaisoidon tuen tarpeen arviointi sekä omaishoidon palkkioiden perusteet ja taso yhtenäistyvät maakuntien alueella. Tämä lisää merkittävästi omaishoitajien ja hoidettavien yhdenvertaisuutta nykyiseen verrattuna.
Hallituksen Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa -kärkihanke tukee uuden lainsäädännön toimeenpanoa sekä juurruttaa ja luo toimivia omaishoidon toimintakäytäntöjä. Hankeen tavoitteena ovat myös entistä asiakaslähtöisemmät palveluprosessit. Kärkihankkeessa kokeillaan muun muassa maakunnallisia omais- ja perhehoidon keskuksia. Kärkihankkeeseen sisältyy myös keskitetyn alueellisen asiakas-/palveluohjauksen toimintamallin kokeiluja. Tavoitteena on luoda asiakas- ja palveluohjausta kehittävä toimintamalli, joka vahvistaa väestön luottamusta avun ja palvelujen saatavuuteen, tukee ikäihmisten kotona asumista tarjoamalla neuvoa, ohjausta ja palveluja tunnistettuun tarpeeseen, ohjaa asiakkaan tarvittaviin palveluihin sekä edistää asiakkaiden osallisuutta palveluprosesseihin.
Hallituksen toisen kärkihankeen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (**LAPE**) kehittämiskokonaisuuksiin sisältyy muun muassa perhekeskustoimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto. Kyseessä on uusi tapa verkostoida nykyisin hajanaiset lasten ja perheiden palvelut ja sovittaa ne yhteen lapsi- ja perhelähtöisesti siten, että jokainen lapsi ja perhe saa ajoissa tarvitsemansa tuen ja avun. LAPE-hankkeeseen sisältyy myös erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittäminen ja integrointi perustason palveluihin asiakaslähtöisyyden ja integraation periaattein.
Omaishoidettavat ja heidän omaishoitajansa tarvitsevat usein palvelujen lisäksi erilaisia Kansaneläkelaitoksen myöntämiä etuuksia. Oikeudesta Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemiin etuuksiin säädetään kussakin etuuslaissa. Laeissa on säädetty niistä edellytyksistä, joiden tulee täyttyä, jotta henkilö voi saada kyseistä etuutta. Tällaisia edellytyksiä voivat olla esimerkiksi tietty ikä, asumismuoto, jokin vamma tai sairaus, opiskelu tai työttömyys. Mikäli laissa säädetyt edellytykset eivät täyty, etuutta ei voida myöntää.
Osa etuuksista on myönnetty määräajaksi, jonka jälkeen oikeutta etuuteen arvioidaan laissa säädetyin

edellytyksin uudelleen. Tällöin etuuden uudelleen myöntämiseksi voidaan pyytää selvitystä esimerkiksi muutoksista vamman tai sairauden tilassa, sairauden tai vamman vuoksi lisääntyneistä kustannuksista tai muista olosuhteiden muutoksista.
Etuuden tarkistaminen määräajoin on myös henkilön itsensä etu. Tarkistamisen vuoksi henkilölle voi syntyä oikeus aivan uuteen etuuteen tai hänen aikaisemmin saamansa etuuden määrä voi olla suurempi. Jos tarkistaminen tehtäisiin vasta pitkien aikojen jälkeen, voisi tämä johtaa etuuden menetyksiin, tai päinvastaisessa tilanteessa, etuuden takaisinperintään.

Helsingissä 31.10.2016

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula